

Oponentský posudek disertační práce Mgr. Michala Frainšice
„OVĚŘENÍ PROGRAMU S DOBRODRUŽNÝMI A KOOPERATIVNÍMI PRVKY NA
ZÁKLADNÍ ŠKOLE V PODMÍNKÁCH ŠKOLNÍ TV“

Úvodem svého posudku chci říci, že problematiku pohybové aktivity mládeže považuji za vysoce aktuální a nosnou a to jak z hlediska zdraví, zdravého životního stylu školní mládeže, tak i z hlediska naplnění cílů výchovně vzdělávacího procesu ve škole. Snahy zvýšit přitažlivost, zájem, efektivitu, návyk pohybových aktivit pro školní mládež jsou žádoucí.

Autor v předložené práci předkládá další možnosti inovace vzdělávacího obsahu školní tělesné výchovy, která v kontextu moderních přístupů (emocionalita, praktická činnost, kooperace, atd.) navazuje a dále rozvíjí poznatky a myšlenky spojené s problematikou pohybové aktivity, sebereflexe a sociálního učení dětí na 2. stupni základní školy.

Recenzovaná disertace je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část má logické uspořádání, je přehledná, obsáhlá, smysluplná a přináší relevantní informace vzhledem k cíli práce. Autor vychází většinou z recentních zdrojů a evidentně prokazuje hluboké znalosti v problému. Text je podpořen dostatečným množstvím citací, je věcný a přitom pro čtenáře čtivý a zajímavý. Ne vždy se tento soulad, v odborném textu, kvalifikačních prací podaří zachovat. Podstatné je zahrnuto do pěti subkapitol týkajících se inovace ve školní tělesné výchově, dobrodružné výchovy, kooperativních prvků ve výuce, organizačních forem a stylů výuky, sociálního prostředí ve třídě, sebepojetí a kvality života žáků. K této části disertace mám drobné připomínky. Uvádím je v pořadí stránek textu, nikoliv jejich významnosti: v této části není zcela obvyklé uvádět závěry práce (viz s. 17). V souvislosti se zdravotně orientovanou zdatností (a tam práce částečně směřuje) je vhodnější hovořit o pohybových aktivitách než o sportovních (s. 19). Motivace k pohybu na s. 21 by si zasloužila zmínku o teoriích podporující vnitřní motivaci k tomuto aspektu života mládeže. Zmíněné virtuální brýle jako inovace v rámci moderních technologií, (s. 25) by bylo vhodné doplnit příkladem využití. Kladně hodnotím kapitolu „ Dobrodružná výchova“, která je obsáhla (21 stran), podpořená celou řadou citací a tvoří nosný základ přehledu poznatků. Toto konkrétní vyzdvižení nijak nesnižuje moje osobní hodnocení kvality a přínosu zpracování zbývajících. V subkapitole „ Kvalita života“ je z mého pohledu akcentována pohybová dimenze – vliv sportu. Sport má potenciál, ale nelze říci, že automaticky pozitivní (s. 65). Shrnutí každé kapitoly v „Přehledu poznatků“ je praktické a zlepšuje orientaci v problému. Přehled poznatků hodnotím velmi pozitivně a kvalita tohoto oddílu přispívá ke zdárnému zpracování další, výzkumné části disertační práce.

Práce má výzkumný charakter. Autor na základě provedení pedagogického kvaziexperimentu křížové klasifikace s opakovaným měřením, ověřuje účinnost intervenčního pohybového programu. Cílem práce bylo sledování možných změn v sociální akceptaci ve třídě, v sebepojetí žáků a v množství pohybové aktivity ve volném čase prostřednictvím působení navrhovaného programu s dobrodružnými a kooperativními prvky. Ve výzkumné části jsou stanoveny hypotézy (celkem 5) a to s oporou jak o teoretické poznatky, tak i empirické výsledky zahraničních a rovněž českých autorů. Základem hypotéz je, výzkumný problém, zda je možné ovlivnit výukovým programem charakteristiky uvedené v cíli práce. Výzkumný soubor je dostatečně početný ($n=154$) i když byl v zájmu zachování objektivitu a výpovědní hodnoty vyčištěn (zmenšen). Zde oceňuji vědeckou etiku autora. Použité výzkumné metody a techniky získávání dat jsou adekvátní cíli práce. Jedná se o Dotazník sociální akceptace (DSA), Dotazník Sebepojetí, kvalita života. To samé je možné říci i o použitých statistických metodách. Statistické vyhodnocení bylo provedeno metodou analýzy variance (ANOVA) a koeficientem velikosti efektu. Uvádění procedurálních záležitostí standardizace dotazníků (validita, reliabilita) u standardizovaných metod v obecné rovině je na tomto místě v textu zbytečné (s. 75).

Výsledková část práce je zpracována formou tabulek a je stručně doplněna komentářem. Čtenář se v této obsáhlé části snadno orientuje a není zahlcován zdvojnásoběním informací o jednom jevu. Zjištěné výsledky jsou jasně vztahovány k hypotézám. Na jejich základě nebyla potvrzena hypotéza H1 o celkovém, statisticky významném posunu skóru v Dotazníku sociální akceptace na základě aplikace intervenčního programu. Výzkum nepotvrdil hypotézu H3. V experimentálních skupinách nedošlo k statisticky významnému rozdílu v hodnocení důležitosti faktorů ovlivňujících sebepojetí. Výsledky šetření potvrdily účinnost intervenčního programu v zlepšení vztahu žáka ke spolužákům, v hodnocení spokojenosti s jednotlivými faktory ovlivňujícími sebepojetí a došlo k pozitivní změně v počtu hodin pohybové aktivity žáků. Hypotézy H2, H4 a H5 byly tak potvrzeny.

Zhruba 8 stran textu disertační práce je věnováno diskusi. Zde jsou zjištěné výsledky konfrontovány s výsledky obdobných studií jiných autorů a autor diskutuje a zdůvodňuje nálezy svého šetření. Tuto kapitolu hodnotím jako stěžejní pro daný problém a cíl práce. Důvodem je, že Mgr. Frainšic nezůstává na úrovni deskripce, ale svá zjištění transformuje do návrhů a opatření, která by mohla vést ke zlepšení stavu. Dále vidí svá zjištění v reálném světle (limity disertační práce). Uvědomuje si širší kontext, který sám nedokázal postihnout. Konstatuji přínos této disertační práce pro obor kinantropologie jak v oblasti teoretické,

praktické i profesní. V této souvislosti by bylo velmi vhodné zařadit do textu exemplární lekci intervenčního programu.

Zpracování je obsáhlé avšak vyvážené. Po formální stránce je provedeno pečlivě, v souladu se všemi požadavky kladenými na tento druh kvalifikační práce. Drobné připomínky mám k formátování na s. 87 – 89, neúplné slovo (k místo kole) na s. 89. V práci není používáno standardních statistických zkratk. Doporučuji, výstupy z programu statistického zpracování, uvedené v tabulkách, v legendě vysvětlit.

Shrnutí

Téma práce považuji za relevantní a jeho zkoumání za potřebné. Zpracování odhaluje nové poznatky týkající se školní pohybové aktivity. Práce je napsána srozumitelně. Teoretické souvislosti jsou podávány s porozuměním a vzhledem do problému. Text je bezesporu přínosem do naší odborné literatury k tématu školní pohybová aktivita a její dopady k formování osobnosti žáka na základní škole. A to zejména tím, že shrnuje, třídí, bilancuje dosavadní poznatky a přináší nové. Podává obraz o současném stavu a otevírá budoucí možnosti. Práci hodnotím jako zdařilou a doporučuji ji k obhajobě.

V rámci obhajoby žádám zodpovědět otázku: jaký typ procedury ANOVA byl při zpracování dat použit?

Závěr

Předloženou disertační práci Michala Frainšice považuji za potřebnou, originální a inspirativní. V práci je uspořádán jak teoretický, tak empirický materiál. Metodologický přístup autora byl jistě i pro něj přínosem a současně vede k nastolování nových otázek, jimiž by se budoucí výzkum v této oblasti měl zabývat. To považuji za více než dostatečné zdůvodnění toho, aby Mgr. Michalovi Frainšicovi byla udělena vědecká hodnost Ph.D. v oboru Kinantropologie.

České Budějovice 19. 6. 2015

Doc. PaedDr. Emil Řepka, CSc